

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

พระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุกับคนไทย (ตอนที่ ๒)

ครั้นถึง พุทธศักราช ๒๑๘ พระเจ้าอโศกขึ้นครองราชย์ ต่อมาได้พบสามเณรนิโครธ ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงอุปถัมภ์พระโมคคัลลิตบุตรติสสะ ให้ทำสังคายนาครั้งที่ ๓ พระองค์เองเสด็จจาริก กราบไหว้บูชาสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา รับสั่งให้สร้างสถูป ๘๔,๐๐๐ องค์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ประดิษฐานไว้ในที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกพระราชอาณาจักร สันนิษฐานว่าแม่ในคราวส่งสมณะทูต ๙ สายออกไปประกาศพระพุทธศาสนา ยังที่ต่าง ๆ ทั้งในและนอกพระราชอาณาจักร ได้มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปด้วยทุกสาย ทำให้พระบรมสารีริกธาตุกระจายไปในนานาประเทศ

ตั้งแต่บัดนั้นมา การส่งพระธรรมทูตออกไปประกาศพระพุทธศาสนาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นเหตุทำให้พระบรมสารีริกธาตุกระจายไปสู่ประเทศต่าง ๆ พระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุ ได้รับอัญเชิญมาประเทศไทย ตั้งแต่สมัยพระโสณและพระอุตตระ เป็นต้นมา (อนุมานหรือคาคการณตามหลักฐานในคัมภีร์) หรือถ้าว่าตามตำนานอุรังคธาตุ พระมหากัสสปะและคณะได้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุส่วนหน้าอก (อุรังคธาตุ) มาบรรจุในเจดีย์พระธาตุพนมตั้งแต่ประมาณ พ.ศ.๕ ก่อนพระโสณและพระอุตตระด้วยซ้ำไป

แม้แต่ความเชื่อเรื่องบั้งไฟพญานาค ชาวไทยและชาวลาวบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงเชื่อว่า เมื่อก่อนมีเจดีย์บนเกาะกลางน้ำ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ต่อมากระแสน้ำเซาะเกาะกลางน้ำพังทลาย พื้นดินทรุดลง น้ำท่วมองค์เจดีย์ แต่สภาพของเจดีย์ยังดีอยู่มาจนถึงปัจจุบัน พญานาคทำหน้าที่คุ้มครององค์เจดีย์และพระบรมสารีริกธาตุ พอถึงวันออกพรรษาทุกปี พญานาคก็จะพ่นไฟเพื่อเป็นการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ นี่คือตำนาน

พุทธศาสนิกชนบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งแต่ทางเหนือถึงใต้ มีศรัทธาในเรื่องพระบรมสารีริกธาตุมาก จะเห็นว่า ทางภาคเหนือก็มี พระธาตุดอยสุเทพ พระธาตุศรีจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน พระธาตุช่อแฮ จังหวัดแพร่ พระธาตุแช่แห้ง จังหวัดน่าน พระธาตุหลวงลำปาง จังหวัดลำปาง พระธาตุดอยกองมู จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ทั้งหมดเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุทั้งสิ้น และมีตำนานเกี่ยวกับความเป็นมาของพระบรมสารีริกธาตุ แต่ละแห่งที่มีเอกสารหลักฐานและเล่าสืบต่อกันมา เป็นเรื่องที่น่าเลื่อมใสยิ่ง เช่น พระธาตุดอยสุเทพมีตำนานว่า สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าเสด็จมาฉันภัตตาหารที่ดอยอุจจุปปัพพะตะ (ภูเขาอ้อย) ย่าแสะแม่ลูกได้ตัดบาตร (ใส่บาตร) ถวายภัตตาหารแด่พระพุทธเจ้าและพระสาวก พระพุทธองค์จึงทรงมอบพระเกศาธาตุให้ และได้ประดิษฐาน (บรรจุ) ไว้ที่พระธาตุดอยสุเทพ

ทางภาคอีสานก็มีพระธาตุพนม พระธาตุเชิงชุม พระธาตุเรณูนคร พระธาตุศรีคุณ พระธาตุมหาชัย พระธาตุประสิทธิ์ พระธาตุท่าอุเทน เป็นต้น

พระธาตุเก่าแก่และสำคัญในภาคใต้ของประเทศไทย เช่น พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ซึ่งมีตำนานว่า เจ้าชายทันตกุมมาและพระนางเหมมาลา อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาขึ้นที่หาดทรายแก้ว สร้างเจดีย์เล็ก ๆ เป็นที่ประดิษฐานไว้เมื่อประมาณ พ.ศ.๘๕๔ ต่อมาประมาณ พ.ศ.๑๐๙๓ พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ทรงสร้างเมืองนครศรีธรรมราช และทรงสร้างพระบรมธาตุเจดีย์องค์เป็นที่ประดิษฐานแทน พระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นประมาณระหว่าง พ.ศ.๑๓๐๐ - ๑๔๐๐ ในภาคกลางของประเทศไทย พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเชื่อว่ามี การสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยที่พระโสณและพระอุตตระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สุวรรณภูมิ มีการสร้างพระปฐมเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ^๑

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

^๑ อ่านเพิ่มเติมใน พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.(พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ), “พระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุกับคนไทย”, ใน บทความวิชาการ, ๒๕๔๐.